

רקע ומטרות להוראת המצגת החופש שלי

קהל יעד: כיתות א-ב

משך הפעילות: 45 דקות

רקע

בכל שנה נהוג לספר ב"ליל הסדר" את סיפור יציאת מצרים המסמל את שחרור העם מעבדות לחירות.

עבודות היא מצב חברתי שבו בני אדם נתונים למרותם של אנשים אחרים ונחשבים לקניינם האישי. האדם המשועבד אינו חופשי לקבוע את התנהלותו וסדר היום שלו, ואדונו הוא שקובע בעבורו את אורחות חייו (לפי ויקיפדיה ומילון רב מילים).

לעבד ושפחה (אישה משועבדת) אין זכויות ואין חופש בחירה. הם נתונים למרות של האדון שלהם.

משמעות המושג **חירות** היא שלאדם, כיצור אנושי, יש אפשרות להחליט החלטות לגבי חייו באופן עצמאי תוך הסתמכות על שכלו, תובנותיו, עקרונותיו ומצפונו (מתוך ויקיפדיה). יש הבדל גדול בין עבד לאדם עובד (גם אם זו עבודה קשה). בניגוד לעבד, אדם עובד הוא חופשי מכיוון שהוא יכול לבחור אם לעבוד, באיזו עבודה לעבוד, ועוד. לאדם העובד יש זכויות והוא מקבל תמורה בעד עבודתו, כסף ולעיתים אף סיפוק. לכן אדם שעובד קשה איננו עבד, גם אם מישהו אחר נותן לו הוראות והנחיות ([להרחבה – מיהו עבד](#)).

המצגת הראשונה מחדדת את ההבדל המהותי בין **עבודה קשה לעבודת פרך**.

לאחר שהבנו מהי עבודת, אנו מבקשים להבין את המושג **חופש**. ילדים צעירים יכולים לתפוס את המושג חופש כחופשה לשם מנוחה או בילוי, אבל חופש במובן **חירות** בא לידי ביטוי באפשרותו של הפרט לפעול ללא אילוצים או מגבלות, אם כי לא בצורה אבסולוטית. אנחנו אמנם בעלי זכויות ורשאים לבחור כיצד לחיות את חיינו, אך החופש שלנו אינו מוחלט. חלות עלינו מגבלות הנובעות מערכים חברתיים משתנים שנועדו לאפשר לבני אדם לחיות יחד בחברה משותפת. חלק גדול מהחוקים שמחוקקת הכנסת נועדו למטרה זו.

לדוגמה, החברה מאמינה שלילדים צעירים אין את היכולות הקוגניטיביות והמוסריות המאפשרות הפעלת שיקול דעת מושכל, מלא והוגן. לכן הם נתונים ברשות מבוגר האחראי להם, והמגבלות שחלות עליהם מיועדות לחינוך ולהגנה.

בעידן החופש והמתירנות של היום, המושג **חופש** נתפס לעיתים כנוגד את המושג **גבולות**. זוהי תפיסה שגויה שבעקבותיה חלה שחיקה הולכת וגוברת של הסמכות ההורית והמורית. בשנים האחרונות אנו עדים לבלבול של ההורים בנוגע לקבלת החלטות חשובות הקשורות לחינוך ילדיהם, וגם הסמכות של המורים נפגעה מאוד. האמת היא שלסמכות הורית ומורית יש חשיבות גדולה, מפני שהצבת גבולות ברורים מעניקה לילדים תחושת ביטחון וסדר. כמובן שחשוב להבהיר את הגבולות תוך הקשבה ותמיכה בילדים.

המצגת עוסקת בהבהרה של המושגים **חופש** ו**גבולות** בנוגע לילדים צעירים, תוך בדיקת היתרונות והחסרונות שלהם.

מטרות

- הילדים יכירו באחת המשמעויות של המושג "חופש": להיות חופשיים משמעו להיות מסוגלים לבחור ולהחליט עבור עצמנו.
- הילדים יכירו בחשיבות הגבולות שהמבוגרים מציבים להם כדי להגן עליהם.
- הילדים יכירו אפשרויות שונות למימוש החופש שלהם והבחירות שלהם.